

EURÓPAI SZEMESZTER – TEMATIKUS TÁJÉKOZTATÓ

HATÉKONY IGAZSÁGÜGYI RENDSZEREK

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió az alapvető értékek, a jogállamiság és a demokrácia tiszteletben tartására épül. Ezeket az értékeket meg kell védeni. Az Európai Unió akkor működik megfelelően, ha minden tagállam hatékony igazságügyi rendszerrel rendelkezik.

A „hatékony igazságügyi rendszer” kulcsfontosságú összetevői a minőség, a függetlenség és a hatékonyság. A hatékony igazságügyi rendszerek feltétlenül szükségesek a beruházásoknak és a vállalkozásoknak kedvező környezet megteremtéséhez, mivel bizalmat ébresztenek a teljes gazdasági ciklus során. Emellett a személyhez fűződő jogok, különösen a szociális jogok védelméhez is elengedhetetlenek. Döntő szerepük van az uniós jog, kiváltképpen a gazdasági jogszabályok végrehajtásában, a kölcsönös bizalom erősítésében és a korrupció elleni küzdelem fokozásában. Ez utóbbi közvetlen hatással van az állami költségvetésekre és az üzleti környezetre.

A nemzeti igazságügyi rendszer által követett modelltől vagy az annak alapjául szolgáló jogi hagyományoktól függetlenül a hatékonyság, minőség és a függetlenség a „hatékony igazságügyi rendszer” központi eleme.

Az európai szemeszter – az uniós szintű gazdaságpolitikai koordinációs ciklus¹ – a

¹ Az Európai Bizottság 2017. évi éves növekedési jelentése rávilágított arra, hogy „az eredményes igazságügyi rendszer megléte nélkülözhetetlen a gazdasági növekedés

strukturális reformok egyik kulcsfontosságú elemeként jelölte meg a tagállami igazságügyi rendszerek hatékonyságának javítását. Ugyanezért a nemzeti igazságszolgáltatási reformok a gazdasági kiigazítási programokat végrehajtó tagállamokban e programok szerkezeti elemeinek szerves részévé váltak². Minden igazságügyi reformnak tiszteletben kell tartania a jogállamiságot, és meg kell felelnie a bírói igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó uniós jogszabályoknak és európai normáknak.

Ez a dokumentum az alábbi szerkezetet követi. A 2. szakasz az igazságügyi rendszerek hatékonysága, függetlensége és minősége tekintetében elért fejlődést ismerteti. A 3. szakasz példákkal szolgál az igazságügyi rendszerek teljesítményének javítása céljából végrehajtható intézkedésekre. A

---

fellendítéséhez és a minőségi szolgáltatásnyújtáshoz a vállalkozások és a polgárok számára” (COM(2016) 725 final, 8. o.).

A 2016. évi éves növekedési jelentés már rögzítette, hogy „gondoskodni kell az eljárások felgyorsításáról, a bírósági ügyhátralék ledolgozásáról, az igazságszolgáltatás függetlenségét védő biztosítékok növeléséről és az igazságszolgáltatás színvonalának emeléséről, így többek között az információs és kommunikációs technológiák hatékonyabb bírósági alkalmazásáról és minőségi standardok használatáról” (COM(2015) 690 final, 13. o.).

² Az igazságügyi reformok a gazdasági kiigazítási program szerves részét képezték Görögországban, Portugáliában (2014. júniusban ért véget) és Cipruson (2016. áprilisban ért véget).

4. szakasz a szakpolitikai helyzet jelenlegi állását mutatja be.

Az e dokumentumban tárgyalt kérdéskörhöz kapcsolódik még az európai szemeszter tematikus tájékoztatói közül a közigazgatás színvonaláról, illetve a szakmai szolgáltatások szabályozásról szóló dokumentum.

2. A KIHÍVÁSOK FELTÁRÁSA

Az uniós igazságügyi eredménytábla³ azzal járul hozzá az európai szemeszterhez, hogy objektív, megbízható és összehasonlítható adatokat biztosít valamennyi tagállam igazságügyi rendszerének minőségéről, függetlenségéről és hatékonyságáról.

Folyamatosan fejlődő információs eszköz, amely segítséget nyújt az Európai Uniónak és a tagállamoknak az esetleges hiányosságok, a fejlesztési lehetőségek, a bevált módszerek és az időbeli tendenciák felismeréséhez.

A nemzeti igazságügyi rendszerek működéséről szóló vizsgálatot országspecifikus értékelés egészíti ki, amely figyelembe veszi az egyes országoknak és azok jogrendszereinek az összefüggéseit és sajátosságait. Az értékelés eredményeit az európai szemeszter országjelentései mutatják be.

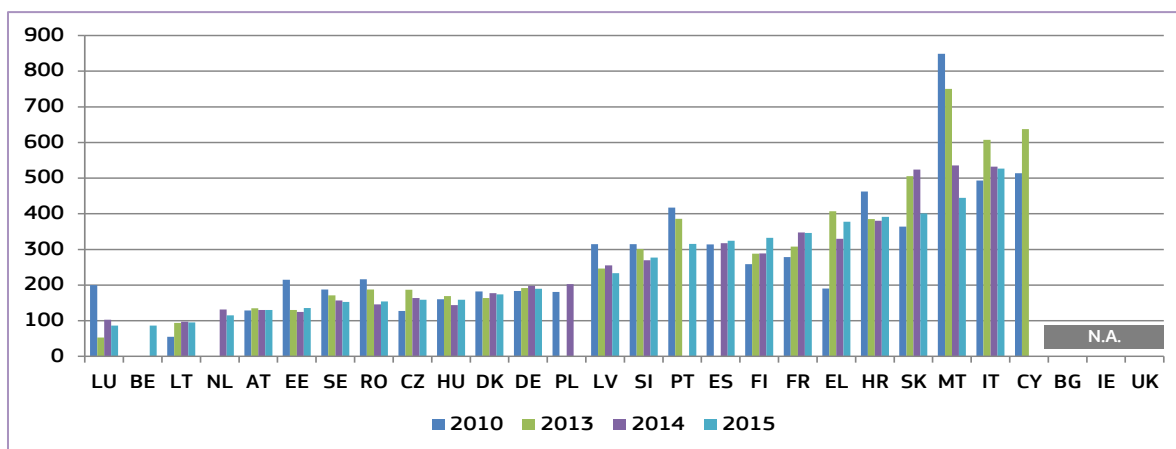
2.1. Az igazságügyi rendszerek hatékonyságának javítása

Az időben meghozott döntések fontosak a vállalkozások, a befektetők és a fogyasztók számára. Beruházási döntéseikben a vállalkozások figyelembe veszik annak kockázatát, hogy kereskedelmi, munkaügyi, adóügyi vagy fizetésképtelenséggel kapcsolatos jogvitába bonyolódnak. Emiatt fontos tényező, hogy az igazságszolgáltatási rendszer milyen hatékonysággal kezeli a peres ügyeket.

A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla alapján helyzet jelentősen különbözik az egyes tagállamoktól és mutatóktól függően⁴.

Több tagállam továbbra is sajátos nehézségekkel küzd igazságszolgáltatási rendszerének hatékonysága tekintetében. Ezeket a problémákat az okozza, hogy az elhúzódó elsőfokú eljárások mellett a befejezési arány alacsony vagy a folyamatban lévő ügyek száma magas.

1. ábra – A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges idő (első fok/napokban)

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla⁵

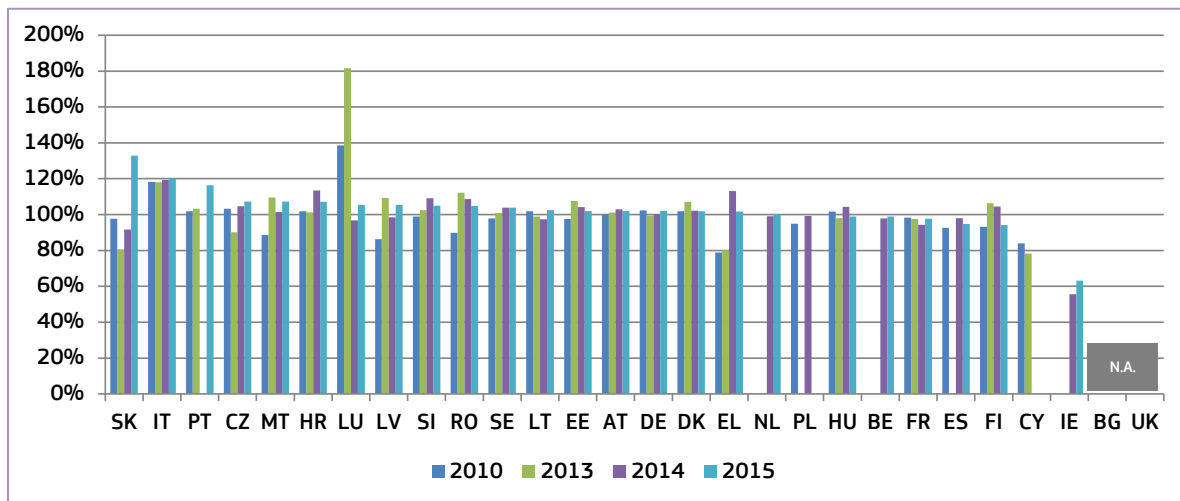
Megjegyzés: A polgári (és kereskedelmi) peres ügyek a felek közötti – például a szerződésekkel kapcsolatos – jogvitákat érintik.

³ A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla, COM(2017)167 final – http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

⁴ Az eljárások hossza, a befejezési arány és a folyamatban lévő ügyek száma standard mutató, amelyet az Európa Tanács igazságszolgáltatás hatékonyságának értékelésével foglalkozó bizottsága (CEPEJ) határozott meg: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

⁵ A CEPEJ által szolgáltatott adatok alapján. Az eljárás hossza azt az időtartamot jelenti (napokban), amely egy bírósági ügy eldöntéséhez szükséges, vagyis azt az időt, amely alatt a bíróság elsőfokú határozatot hoz. Az „ügyintézési idő” mutatót úgy kapjuk meg, ha egy adott év végén az el nem döntött ügyek számát elosztjuk az eldöntött ügyek számával, és az eredményt megszorozzuk 365-tel. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblájában szereplő eredeti ábra további, egyedi, kontextusfüggő információkat is magában foglal az egyes tagállamokban fennálló helyzettel kapcsolatban.

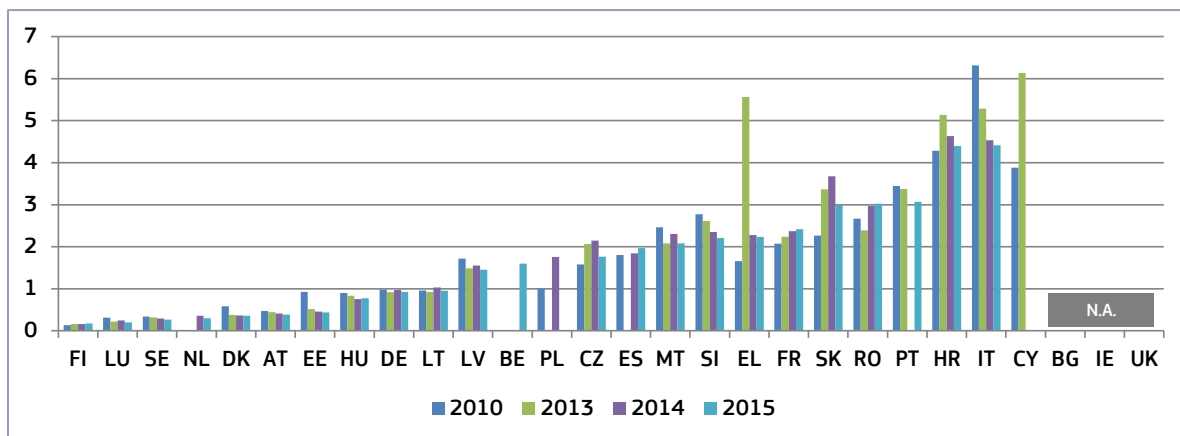
2. ábra – A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntésének aránya (első fok/%-ban)

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla⁶

Megjegyzés: Ha a befejezési arány 100% körül vagy előtött van, az azt jelenti, hogy a bíróságok képesek annyi ügyet befejezni, mint amennyi beérkezik. Amennyiben a befejezési arány 100% alatt van, ez azt jelenti, hogy a bíróságok kevesebb ügyet döntenek el, mint a bejövő ügyek száma. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblájában szereplő eredeti ábra további, egyedi, kontextusfüggő információkat is magában foglal az egyes tagállamokban fennálló helyzettel kapcsolatban.

3. ábra – A folyamatban lévő polgári és kereskedelmi peres ügyek száma (első fok/100 főre vetítve)

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla⁷

⁶ A CEPEJ által szolgáltatott adatok alapján. A **befejezési arány** az eldöntött ügyek számának a bejövő ügyek számához viszonyított aránya. Azt méri, hogy a bíróság lépést tart-e bejövő ügyterhével. Az eljárás hossza ahhoz az arányhoz kapcsolódik, amelyben a bíróságok eldöntik az ügyeket, vagyis a „befejezési arányhoz”, valamint azon ügyek számához, amelyek még döntésre várnak (folyamatban lévő ügyek).

⁷ A CEPEJ által szolgáltatott adatok alapján. A **folyamatban lévő ügyek** száma azoknak az ügyek száma, amelyeket az adott időszak végén még kezelni kell. A folyamatban lévő ügyek száma befolyásolja az ügyintézési időt. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblájában szereplő eredeti ábra további, egyedi, kontextusfüggő információkat is magában foglal az egyes tagállamokban fennálló helyzettel kapcsolatban.

Az éves adatok alakulása alapján az eredmények némi volatilitást tükröznek, ami egyik évről a másikra javulhat vagy romolhat. Különösen azokban a tagállamokban tapasztalható javulás, amelyek az európai szemeszter vagy a gazdasági kiigazítási programok szerint kihívásokkal küzdenek. Ezenkívül az eljárás hossza és a polgári és kereskedelmi peres ügyek befejezési aránya a legtöbb tagállamban javult az elmúlt öt évben.

Ezenkívül az elmúlt két évben némileg csökkent a folyamatban lévő ügyek száma. Ennek ellenére több tagállamban továbbra is sok a folyamatban lévő ügy.

2.2. Az igazságügyi rendszerek minőségének javítása

A kiváló minőségű intézmények – beleértve a hatékony nemzeti igazságügyi rendszereket – meghatározó szerepet játszanak a gazdaság teljesítményében. A hatékony igazságügy magas színvonalat követel meg a teljes igazságszolgáltatási folyamat során. Bizonyos, általában relevánsnak tekintett tényezők⁸ elősegíthetik az igazságügyi rendszerek minőségének javítását.

Ide tartoznak:

- a modern infokommunikációs technológiák, különösen az ügykezelő rendszerek;
- a bírák és a bírósági alkalmazottak képzése;
- a bíróságok tevékenységének nyomon követése és értékelése;
- elégedettségi felmérések készítése; valamint
- megfelelő finanszírozás és személyi állomány biztosítása.

A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla megerősíti, hogy a helyzet

Unió-szerte jelentősen eltérő, de azt is, hogy számos tagállam rendkívüli erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy **minél jobban megszilárdítsa az igazságszolgáltatási rendszere minőségét.**

Például folytatódtak ugyan az igazságszolgáltatás ikt-eszközeinek bővítésére irányuló erőfeszítések, a mutatók szerint viszont több tagállamban vannak még hiányosságok (4. ábra). Kevés tagállam alkalmaz átfogó megközelítést a bíróságok tevékenységének – többek között felmérésekkel történő – értékelésére.

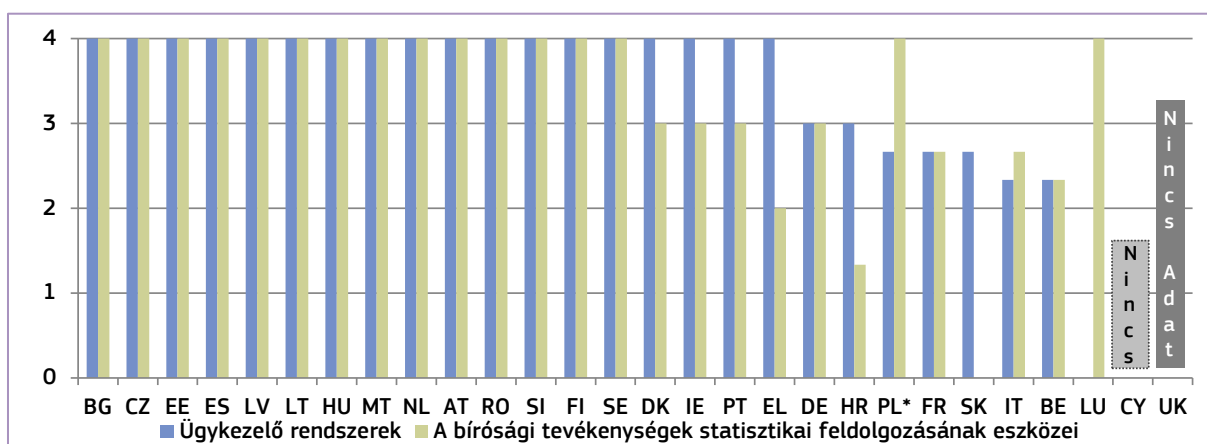
Számos tagállam még mindig nem használja ki **az ikt-ügykezelő rendszerekben** rejlő összes lehetőséget. Ilyen lehetőségként kínálkozik a valós idejű ügykezelés, a szabványosított bírósági statisztika, az ügyhátralék kezelése és az automatizált korai előrejelző rendszer.

A pénzügyi erőforrásokat illetően az adatok szerint az igazságszolgáltatási rendszerekre fordított kiadás a tagállamokban viszonylag stabil maradt (5. ábra). **Megfelelő finanszírozásra van szükség az igazságszolgáltatás jó működéséhez**, a bíróságokon a kellő feltételek meglétéhez és a jól képzett személyzethez.

A standardok emelhetik az igazságügyi rendszerek színvonalát (6. ábra). A legtöbb tagállam rendelkezik standardokkal arra vonatkozóan, hogy miként tájékoztatják a feleket ügyük előrehaladásáról, a bírósági menetrendről vagy az esetleges késedelmekről, de eltérő módszereket alkalmaznak. Az automatizált bírósági tájékoztatás ügyfélbarátabb megoldás, mint az a rendszer, amelyben a feleknek kell intézkedniük.

⁸ Lásd például CEPEJ: „Checklist for promoting the quality of justice and the courts” (Az igazságszolgáltatás és a bíróságok minőségének előmozdítására szolgáló ellenőrzőlista) (2008); az Európa Tanács európai bírákat tömörítő konzultatív tanácsa (CCJE) 6. sz. véleménye (2004), amely az alábbi internetcímen érhető el: <https://rm.coe.int/168074752d>.

4. ábra – Az ügykezelésre és a bírósági tevékenységek statisztikájához használt infokommunikációs technológiák (súlyozott mutató: min=0, max=4)

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla.

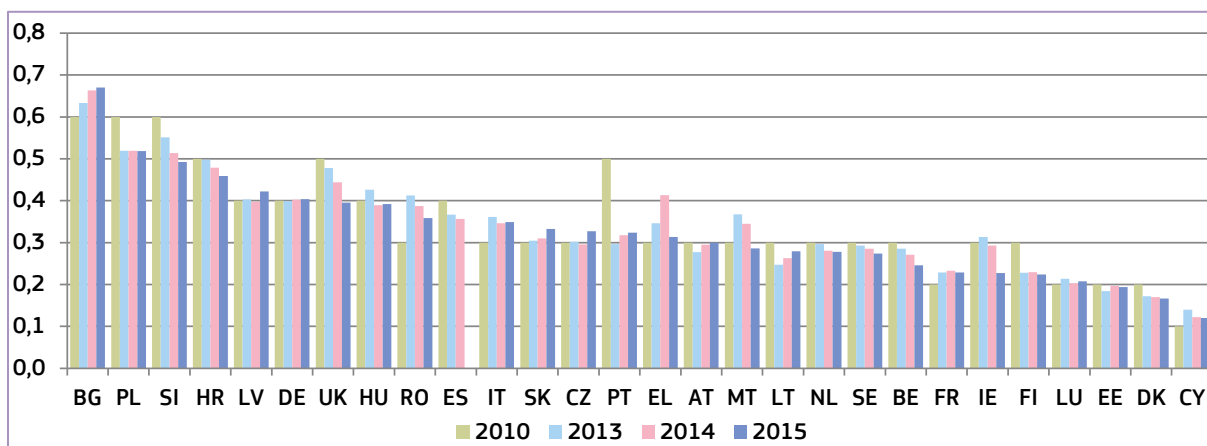
Megjegyzés: Az adatok 2015-re vonatkoznak.

A felszereltségi arány 100%-tól (teljes mértékben telepített eszköz) 0%-ig (nem létező eszköz) jelzi a grafikonon szereplő eszközök funkcionális meglétét a bíróságokon, a következő skála alapján:

- 100% = 4 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1,33 pont konkrét ügyenként;
- 50–99% = 3 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1 pont konkrét ügyenként;
- 10–49% = 2 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,66 pont konkrét ügyenként;
- 1–9% = 1 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,33 pont konkrét ügyenként.

Az ügy a kezelt pertípusra vonatkozik (polgári/kereskedelmi, büntető, közigazgatási vagy egyéb).

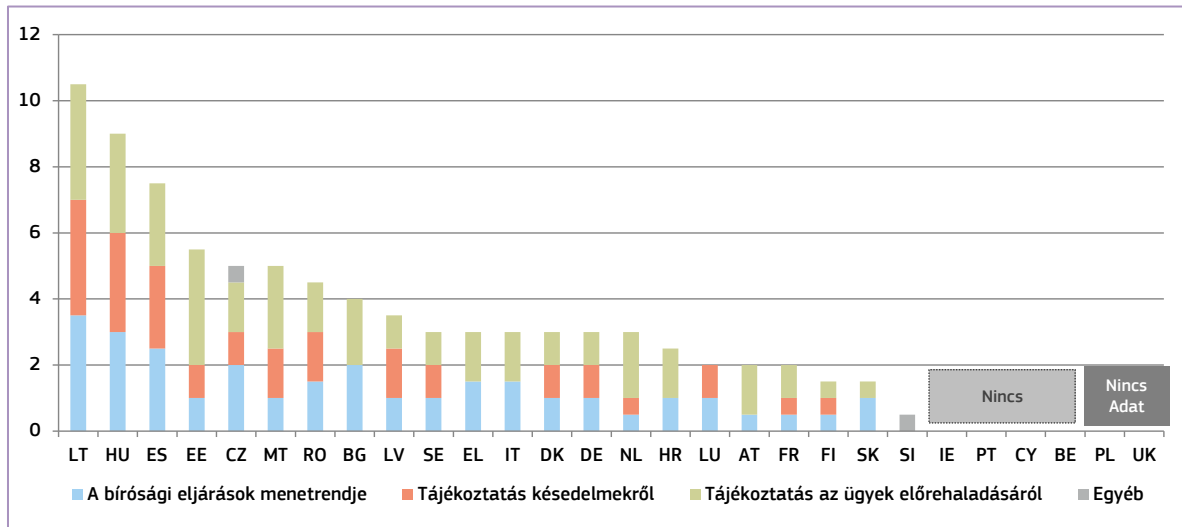
5. ábra – A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összköltségeknek a GDP arányában kifejezett százalékos értéke

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla⁹

⁹ Az Eurostat által szolgáltatott adatok alapján. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblájában szereplő eredeti ábra további, egyedi, kontextusfüggő információkat is magában foglal az egyes tagállamokban fennálló helyzettel kapcsolatosan.

6. ábra – Az ügy előrehaladásával kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó standardok

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla¹⁰

2.3. Az igazságszolgáltatási rendszerek függetlensége

Az igazságszolgáltatás függetlensége az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő hatékony jogorvoslathoz való jogból fakadó követelmény (47. cikk). A hatékony igazságügyi rendszer alapvető eleme.

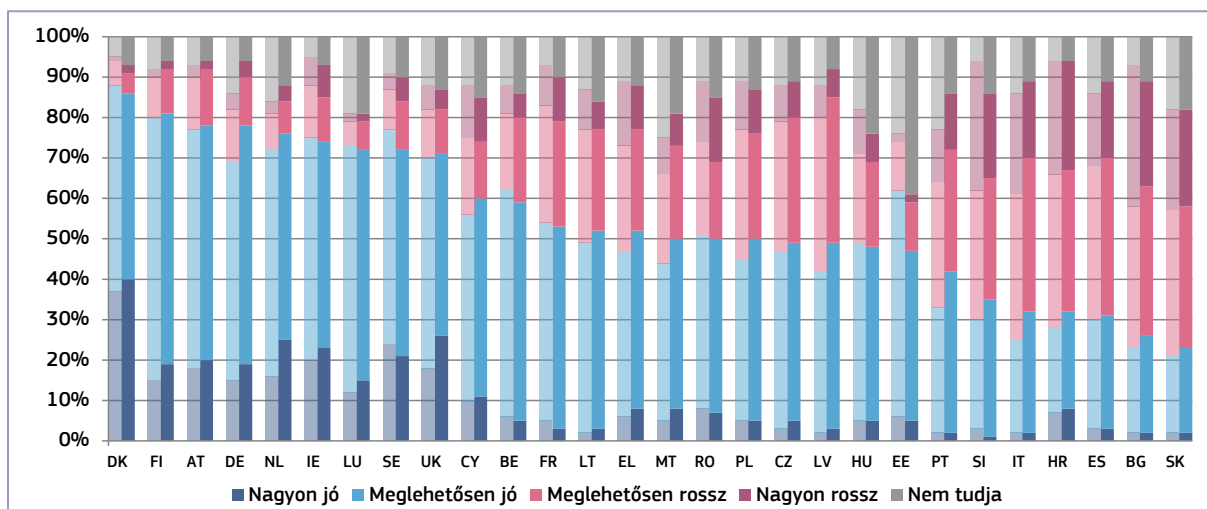
Fontos a vonzó beruházási és üzleti környezet szempontjából is, mivel biztosítja a vállalkozások működésének keretét jelentő jogrendszer tisztességességét, kiszámíthatóságát és biztonságát. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla a lakosság és a vállalkozások körében készült felmérések alapján mutatja be az érzékelt függetlenséget.

Megerősíti más felmérések eredményeit is, különösen azon tagállamok körében, ahol a legalacsonyabb és a legmagasabb mértékű az érzékelt igazságszolgáltatási függetlenség.

A 2017. évi eredménytábla folytatja az igazságszolgáltatási függetlenség azon jogi biztosítékainak feltérképezését, amelyek bizonyos, a függetlenséget esetlegesen veszélyeztető helyzetekben nyújtanak védelmet. Erre egy példa a bírák hozzájárulásuk nélküli áthelyezése.

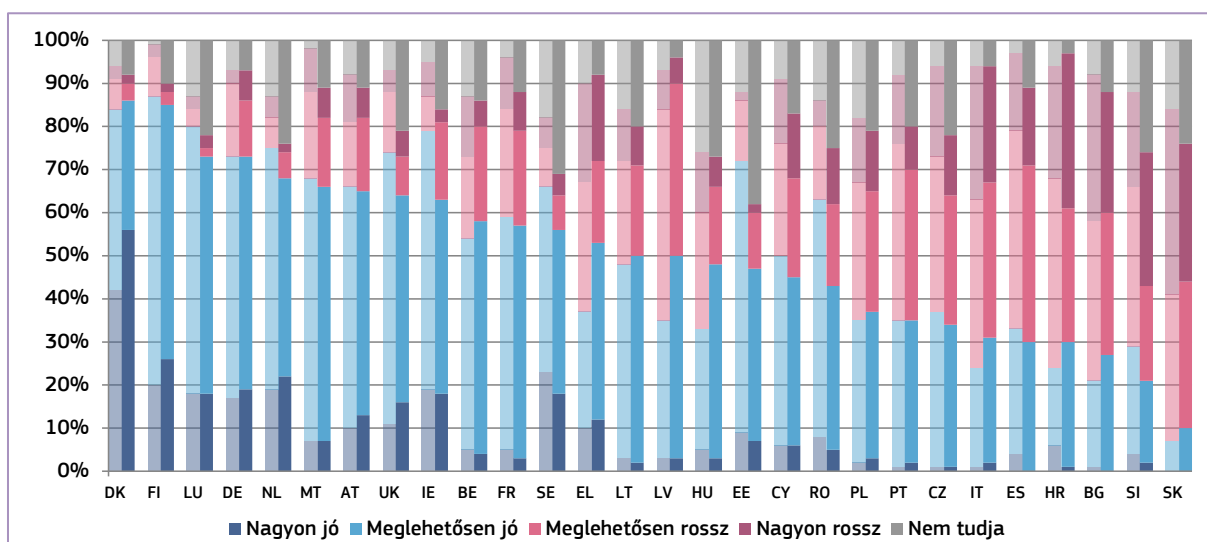
¹⁰ A tagállamok az egyes információ típusonként alkalmazott tájékoztatási módszer szerint kaptak pontokat. 1,5 pontot ért az automatikus értesítés e-mail vagy SMS útján, 1 pontot jelentett az egész ügymenet során biztosított online hozzáférés, 0,5 pontot pedig a felek kérésére, a bírósági mérlegelési jogkörében vagy bármely más alkalmazott módszerrel nyújtott tájékoztatás kapott.

7. ábra – A bíróságok és a bírák érzékelt függetlensége a nyilvánosság körében¹¹

Forrás: FL447 sz. Eurobarométer felmérés¹²

8. ábra – A bíróságok és a bírák érzékelt függetlensége a vállalkozások körében¹³

Forrás: FL448 sz. Eurobarométer felmérés¹⁴

¹¹ A világos színű oszlopok (mindegyik országnál a bal oldali oszlop) a 2016. évi értékeket fejezik ki. A sötét színű oszlopok (mindegyik országnál a jobb oldali oszlop) a 2017. évi értékeket mutatják.

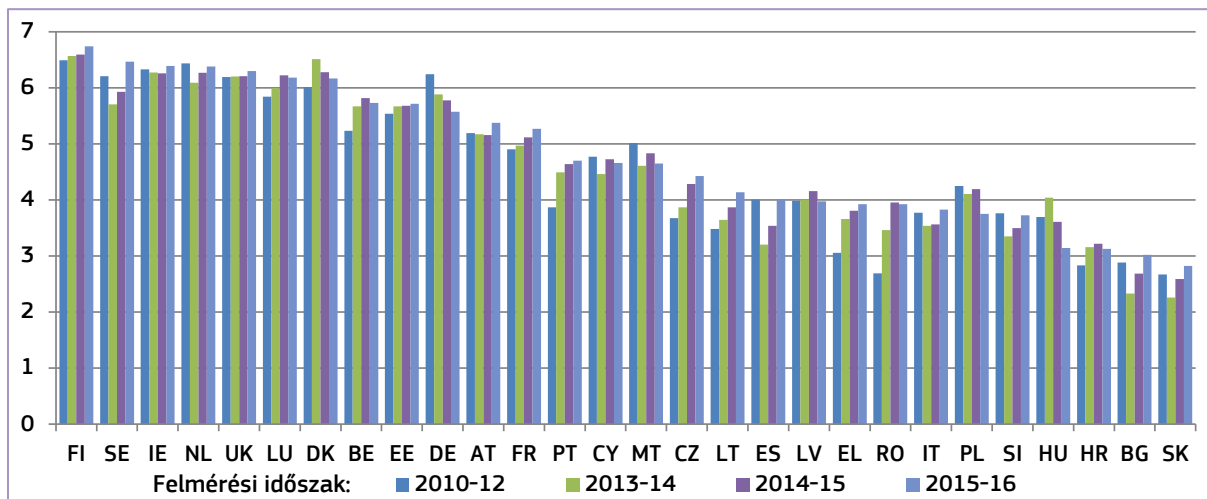
¹² A 2017. január 25. és 26. között végzett, FL447 sz. Eurobarométer felmérés. A kérdés a következő volt: „Ismeretei szerint miként értékelné az igazságszolgáltatási rendszert (az Ön országában) a bíróságok és bírák függetlensége szempontjából? Ön szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”

¹³ A világos színű oszlopok (mindegyik országnál a bal oldali oszlop) a 2016. évi értékeket fejezik ki. A sötét színű oszlopok (mindegyik országnál a jobb oldali oszlop) a 2017. évi értékeket mutatják.

¹⁴ A 2017. január 25. és február 3. között végzett FL448 sz. Eurobarométer felmérés. A kérdés a következő volt: „Ismeretei szerint miként értékelné az igazságszolgáltatási rendszert (az Ön országában) a bíróságok és bírák függetlensége szempontjából? Ön szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”

9. ábra – Érzékelt bírói függetlenség

Forrás: a Világgaazdasági Fórum¹⁵ 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblában közzétett adatai. A magasabb érték jobb függetlenségérzetet jelent.

Az európai normák¹⁶ megkövetelik, hogy az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyan, jogi biztosítékokkal védje a bíróságok függetlenségét (szervezeti függetlenség).

A bírók például nem helyezhetők más igazságszolgáltatási pozícióba a hozzájárulásuk nélkül, kivéve, ha az áthelyezésre fegyelmi vétség szankciójaként vagy az igazságszolgáltatási rendszer szervezeti reformja miatt kerül sor.

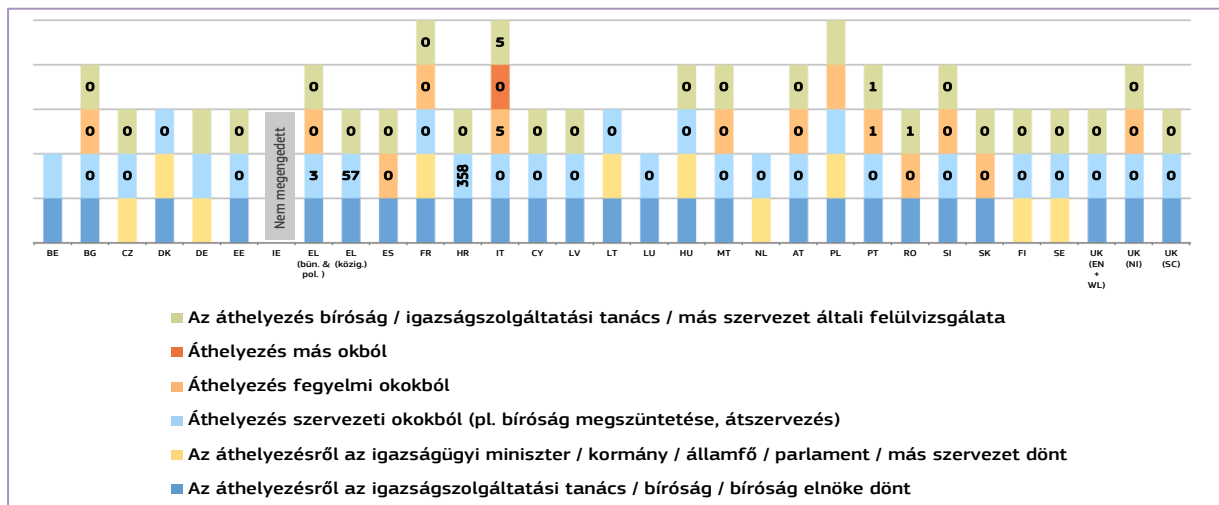
Erre azért van szükség, hogy a bírókra ne nehezedjen indokolatlan nyomás. A 10. ábra megmutatja, hogy eleve megengedett-e az ilyen áthelyezés, és amennyiben igen, akkor mely hatóság dönt az áthelyezésekről, mely indokból (pl. szervezeti, fegyelmi) teszik lehetővé az áthelyezéseket, és van-e lehetőség az áthelyezési határozatok felülvizsgálatára¹⁷.

¹⁵ A Világgaazdasági Fórum mutatója a felmérésben szereplő következő kérdésre adott válaszokon alapul: „Az Ön országában mennyire független az igazságszolgáltatás a kormányzatnak, a polgároknak vagy cégeknek a befolyásától? [1 = egyáltalán nem független; 7 = teljesen független]”. A felmérésre valamennyi érintett országban a főbb gazdasági ágazatokat (mezőgazdaság, feldolgozóipar, nem feldolgozóipar és szolgáltatások) képviselő vállalkozások reprezentatív mintája válaszolt. A felmérés elvégzésére különböző formákban került sor, beleértve a személyes vagy telefonos interjúkat a cégvezetőkkel, a postán eljuttatott formanyomtatványokat, illetve az online felméréseket: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>.

¹⁶ Különösen az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2010. november 17-i, CM/Rec(2010)12. számú, a tagállamoknak szóló ajánlása a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről.

¹⁷ A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 52. szakasza.

10. ábra – A bírák akaratuk ellenére történő áthelyezésével szembeni biztosítékok (a bírák elmozdíthatatlansága)

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla¹⁸. Az oszlopok feletti szám a 2014-ben akaratuk ellenére áthelyezett bírák számát jelzi (a szám hiánya azt jelenti, hogy nem állnak rendelkezésre adatok).

3. A KIHÍVÁSOK KEZELÉSÉRE SZOLGÁLÓ SZAKPOLITIKAI ESZKÖZÖK MEGHATÁROZÁSA

A fentiekben megjelölt kihívások kezelése céljából végrehajtható strukturális reformok típusukat tekintve a strukturális intézkedésektől az inkább operatív jellegű intézkedésekig terjednek.

Idetartoznak például:

- a bíróságok szervezetének átalakítása;
- az igazságszolgáltatási térkép felülvizsgálata;

- az eljárási szabályok korszerűsítése és egyszerűsítése;
- az igazságszolgáltatási tanács reformja;
- az igazságügyi és jogi szakmák reformja;
- a költségmentesség reformja;
- a bírósági határozatok végrehajtásának javítása;
- az ügyek véletlenszerű elosztásának előmozdítása;
- az ügykezelési folyamat korszerűsítése és a bírósági eljárások átláthatóvá tétele;
- a korszerű információs technológiák használatának támogatása; valamint
- az alternatív vitarendezési módszerek kialakításának előmozdítása.

¹⁸ A Bizottság által az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózatával (ENCJ) szoros együttműködésben kidolgozott, naprakészé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azon tagállamok esetében, ahol nem működnek igazságszolgáltatási tanácsok, vagy amelyek nem tagjai az ENCJ-nek, az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata működött közre a válaszok megszerzésében. A tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tüntetik fel. Az oszlopok magassága nem feltétlenül tükrözi a biztosítékok hatékonyságát. A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytáblájában szereplő eredeti ábra további, egyedi, kontextusfüggő információkat is magában foglal az egyes tagállamokban fennálló helyzettel kapcsolatosan.

Ezek a strukturális reformok a **legfontosabb szakpolitikai eszközök, amelyekkel hatékonyá tehetők az igazságszolgáltatási rendszerek, valamint a vállalkozások és a beruházások szempontjából kedvezőbb környezet alakítható ki.**

A teljeskörűen működőképes igazságügyi rendszerek gazdasági hatása igazolja ezeket az erőfeszítéseket. A hatékony igazságügyi rendszerek alapvető szerepet játszanak abban, hogy a gazdasági ciklus egészében kiépüljön a bizalom. A jogok érvényesülését garantáló igazságszolgáltatási rendszereknek számos előnye van. A hitelezők bátrabban nyújtanak hitelt. A vállalkozások nem kényszerülnek megalkuvásra az üzleti kapcsolataikban. Alacsonyabbak az üzleti költségek. Az innovatív vállalkozások, amelyek gyakran immateriális javakra, például szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra alapulnak, nagyobb valószínűséggel hajtanak végre beruházásokat.

A kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára fontos a hatékony nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek megléte, ahogy erre egy, közel 9000 európai kkv körében az innovációról és a szellemi tulajdon-jogokról végzett 2015-ös felmérés¹⁹ is rávilágított.

A felmérés különösen arra derített fényt, hogy a kkv-k elsősorban az igazságszolgáltatási eljárások költsége és elhúzódó hossza miatt tartózkodtak a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértésével kapcsolatos bírósági eljárás kezdeményezésétől.

A jól működő nemzeti igazságügyi rendszerek gazdaságra gyakorolt kedvező hatását különféle szakirodalmi források és

---

¹⁹ Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO), A szellemi tulajdonnal kapcsolatos, 2016. évi kkv-eredménytábla.

kutatási eredmények is megerősítik²⁰. Ezzel összefüggésben említést érdemelnek a Nemzetközi Valutaalap²¹, az Európai Központi Bank²², az OECD²³, a Világgazdasági Fórum²⁴ és a Világbank²⁵ kiadványai. Például a portugál polgári igazságszolgáltatási rendszer reformjáról készült 2015-ös tanulmány kimutatta, hogy a gazdasági kiigazítási program keretében végrehajtott reformoknak köszönhetően az igazságszolgáltatási eljárások hossza több mint egyharmadával csökkent²⁶.

Emellett az is bizonyított, hogy a hatékony igazságügyi rendszer megléte a beruházásokra is ösztönző hatása van az

---

²⁰ *Alves Ribeiro Correia/Antas Videira: „Troika’s Portuguese Ministry of Justice Experiment: An Empirical Study on the Success Story of the Civil Enforcement Actions” (A trojka portugál igazságügyi minisztériumi kísérlete: A polgári jogérvényesítési fellépések sikertörténetéről szóló empirikus tanulmány) c. munkája (International Journal for Court Administration, 7. évf., 1. sz., 2015. július) a portugál reformok sikerét példázza.*

²¹ IMF: *Fostering Growth in Europe Now (Az európai növekedés ösztönzése most)*, 2012. június 18.

²² EKB, *„Adjustment and growth in the euro area” (Kiigazítás és növekedés az euroövezetben)*, 2013. május 16., elérhető a következő internetcímen: <http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130516.en.html>.

²³ Lásd például: *„What makes civil justice effective?” (Mitől hatékony a polgári igazságszolgáltatás?)*, OECD Economic Department, Policy Notes, 2013. június 18., és *„The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics” (A polgári igazságszolgáltatás gazdasága: Új, országos adatok és tapasztalatok)*, OECD Economics Department Working Papers, 1060. sz.

²⁴ Világgazdasági Fórum, *„The Global Competitiveness Report 2013-2014” (2013–2014. évi globális versenyképességi jelentés)*, elérhető a következő internetcímen: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf.

²⁵ Világbank, *„Doing Business 2014” (Vállalkozási környezet 2014.)*, elérhető a következő internetcímen: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Full-Report.pdf>.

²⁶ *Alves Ribeiro Correia/Antas Videira, 2015.*, lásd fent.

adott országban²⁷. A kutatási eredményekből kiderült, hogy pozitív korreláció áll fenn a vállalkozás mérete és az igazságszolgáltatás hatékonysága között. Ezzel szemben ott, ahol hiányosságok tapasztalhatók az igazságügyi rendszer működésében, a beruházást és a foglalkoztatást ösztönző tényezők kevésbé hatékonyak²⁸.

A korrupció elleni hatékony fellépés is fontos a vállalkozásoknak kedvező környezet kialakításához.

Végezetül pedig a jól működő rendszer iránti bizalom olyan célkitűzések elérését is előmozdítja, mint a vállalkozói készség erősítése. Az igazságszolgáltatási rendszerek hiányosságai ugyanakkor magasabb hitelezési költségeket eredményeznek²⁹.

---

²⁷ Lásd az IMF 13/299. sz. országjelentését.

²⁸ Lásd a Spanyol Nemzeti Bank 1303. sz. munkadokumentumát, az Olasz Nemzeti Bank 898. sz. munkadokumentumát, valamint az IMF 13/299. sz. munkadokumentumát.

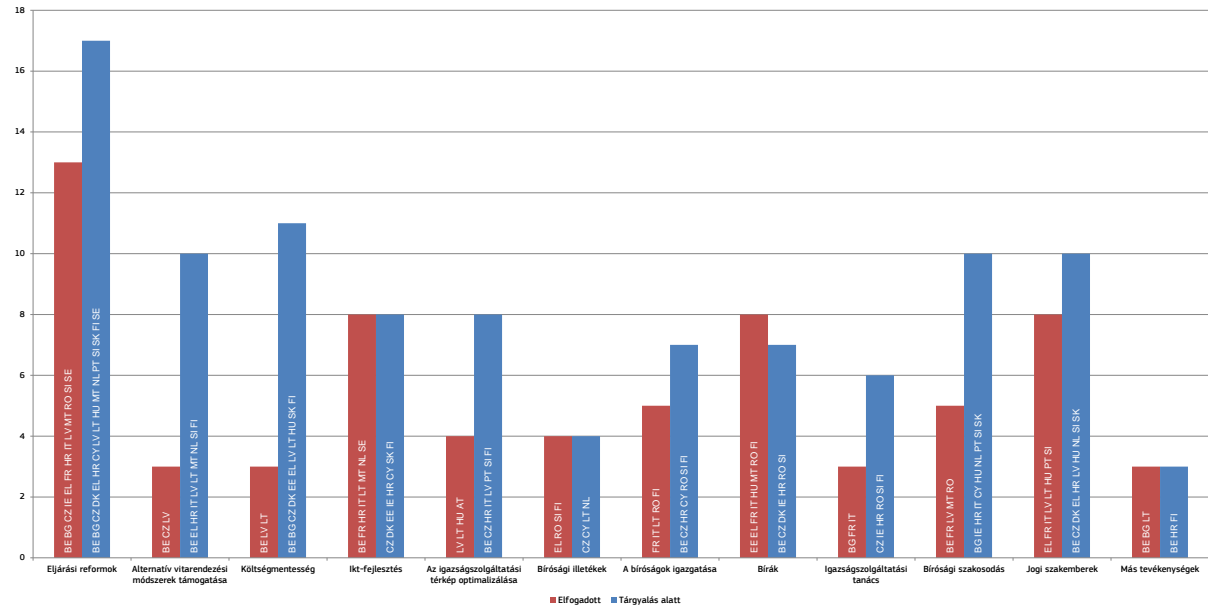
²⁹ Az IMF 13/299. sz. országjelentése.

4. A SZAKPOLITIKAI HELYZET JELENLEGI ÁLLÁSÁNAK ÖSSZEHAJONLÍTÓ VIZSGÁLATA

A 2017. évi európai szemeszter országjelentéseiből kiderült, hogy több tagállam továbbra is sajátos nehézségekkel küzd igazságügyi rendszerének hatékonysága tekintetében.

A 2017. évi európai szemeszter keretében a Tanács – az Európai Bizottság javaslata alapján – országspecifikus ajánlásokat címzett Horvátországhoz, Ciprushoz, Olaszországhoz, Portugáliához és Szlovákiához, hogy ezek az országok hatékonyabbá tegyék az igazságügyi rendszerüket.

11. ábra – Az Unió belüli igazságügyi reformok (elfogadott intézkedések és tárgyalás alatt álló kezdeményezések) feltérképezése

Forrás: A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla

Az összehasonlító vizsgálat szerint több tagállam igazságügyi reformjait az európai strukturális és beruházási alapokon (esb-alapokon) keresztül. Az Európai Unió a 2014 és 2020 közötti programozási időszakban az esb-alapokon keresztül 4,2 milliárd EUR-val támogatja a közigazgatások intézményi kapacitásának növelését, ezen belül az igazságügyi reformot is. Programozási dokumentumában 14 tagállam³⁰ jelölte meg az igazságügyet az esb-alapokból támogatandó területként.

A Bizottság hangsúlyozza az eredményorientált megközelítés alkalmazásának fontosságát az alapok

végrehajtásakor: az esb-alapokról szóló rendelet³¹ is ezt a megközelítést írja elő. A Bizottság jelenleg azt egyeztetni a tagállamokkal, miként lehet legjobban felmérni és értékelni az esb-alapoknak az érintett igazságügyi rendszerekre való hatását.

A Bizottság technikai tanácsadással és a Strukturálisreform-támogató Szolgáltatón keresztül továbbra is támogatja az igazságügyi reformot. Erre különösen Cipruson és Görögországban a gazdasági kiigazítási programokkal, Bulgáriában és Romániában pedig az együttműködési és ellenőrzési mechanizmuson keresztül kerül sor.

A tagállamok az igazságügyi rendszerük hatékonyságának növelése érdekében innovatív eszközöket és módszereket

³⁰ Bulgária, Cseh Köztársaság, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország (csak ERFA), Szlovákia és Szlovénia.

³¹ 1303/2013/EU rendelet, 2013.12.20.

vezettek be. Az alábbiakban néhány példa olvasható ezekre.

1. Kommunikációs központ a bírósági dokumentumok szétosztására Szlovéniában (EVIP)³². A bírósági dokumentumok központi nyilvántartásaként szolgál a teljes szlovén igazságügyi rendszerben. A központ létrehozása óta jelentősen lerövidült a bírósági dokumentumok elkészítéséhez és megküldéséhez szükséges idő, és ezáltal a bírósági eljárások hossza is. Ezenkívül a bírósági alkalmazottaknak már nem kell olyan adminisztratív feladatokkal foglalkozniuk, mint a nyomtatás, a borítékolás és a postázás, így több időt fordíthatnak az érdemi munkára.

2. Nyilvános hozzáférés az ítélezési gyakorlatához Romániában. Az Igazságügyi Minisztérium és a bíróságok közösen azokat az információkat, amelyek alapján a felek követni tudják bírósági ügyük alakulását (a felek neve, a tárgyalások időpontja, a tárgy és a határozat rövid összefoglalása). A Román Jogi Információs Intézmény Alapítványa 2015-ben új portált indított, amely eljárási fokról függetlenül az összes bírósági határozat teljes szövegét

hozzáférhetővé teszi. A magánélet tiszteletben tartásához való jog védelme mellett az eljárás valamennyi szakaszára kiterjed, így a fellebbezéssel megtámadható határozatokra is.

3) Bírósági e-szolgáltatási portál Lettországból. A lakosságnak és a vállalkozásoknak a bírósági szolgáltatásokról nyújtott tájékoztatás javítása érdekében a nemzeti igazságszolgáltatási portál (<https://manas.tiesas.lv/eTiesas/>) immár felhasználóbarátabb felületen keresztül kínál elektronikus szolgáltatásokat és naprakész tájékoztatást a bíróságokról. A fejlesztések közé a következők tartoznak:

- bírósági keresetek interneten keresztüli benyújtására szolgáló platform;
- űrlapok interneten keresztüli kitöltése és benyújtása;
- bírósági eljárások interneten keresztüli nyomon követése;
- elektronikus értesítések; valamint
- a jogászok és ügyészek elérhetőségét mutató naptár.

Mindezeknek az eszközöknek köszönhetően a bírósági rendszerben csökkent a felfüggesztett ügyek száma, és gyorsabban lefolytathatók a tárgyalások, többek között a határokon átnyúló eljárások is gördülékenyebbé váltak.

Dátum: 2017.11.9.

---

³² [Minőségi közigazgatás – eszköztár szakemberek részére](#), Európai Bizottság, 2017.

5. HASZNOS FORRÁSOK

- A 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla – A bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának COM(2017) 167 final http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm
- Minőségi közigazgatás – eszköztár szakemberek részére, Európai Bizottság, 2017. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8055>